

CURIERUL CREȘTIN

ORGAN OFICIAL AL DIECEZEI DE GHERLA.

CU UN ADAOS NEOFICIAL.

Abonamentul pe un an 200 Lei. Apare de 2 ori pe lună. Inserțiuni se primesc după învoială

Partea oficială.

Concurs de primire în clerul tinăr.

Prin acestea invităm Veneratul Cler diecezan, să aducă la cunoștința tinerilor absolvenți de liceu cu bacalaureat, din parohiile și filiile ce le păstoresc, că concursul de primire în Clerul tinăr eparhial se va ține în ziua de 20 August.

Acei tineri absolvenți de liceu cu bacalaureat, cari doresc să fie primiți în Clerul tinăr al Eparhiei de Gherla și pe cursul I-al Academiei de Teologie, vor înainta la Episcopie până cel mai târziu la data de 15 August a. c. seara cerere scrisă cu mâna proprie însoțită de următoarele acte:

1) Cartea de Botez (extras din matricula botezaților dela preot, nu este suficient extrasul din registrul stării civile pentru nașteri).

2) Certificat de bacalaureat.

3) Certificat de conduită dela Oficiul parohial al domiciliului recurentului sau dela profesorul său de religie.

4) Declarația dată de părinții sau tuturii recurentului, înaintea alor doi martori și vizată de primărie, că la cazul, dacă recurentul primit în Clerul tinăr, sau în cursul studiilor teologice va părăsi seminarul, sau după absolvi-

rea cursurilor teologice nu se va preoți vor restitui Eparhiei toate spesele ce vor fi cu creșterea și provederea lui în Seminar.

Toți recurenți au să se prezinte în persoană la oficiul diecezan din Gherla în ziua de 20 August la orele 8 dimineața, când vor fi examinați de medicul diecezan și din citit cu litere cirile și se va decide asupra primirii lor în Clerul tinăr.

Onorat Frațiiile Voastre, comunicând acest concurs absolvenților de liceu, să îndemnați pe cei buni, să urmeze chemării Domnului.

Gherla, la 4 Iulie 1929.

Nr. 3870.

HIROTONIRE.

În ziua de 27 Iunie a. c. au fost hirotoniți întru *ipodiaconi și diaconi*, iar în ziua de 29 Iunie a. c. sărbătoarea sf. Apostoli Petru și Pavel, la sfânta Mănăstire a Bixadului, întru preoți următorii clerici diecezani: *George Câmpăan și Ioan Farcău*.

Din șed. konz. 2 Iulie 1929.

Nr. 3768.

Numiri.

On. *Ioan Pop*, fost preot în Borsă III. Maramureșului, este numit administrator local la Curtuiușul Mare (D. Șomcutei).

Din șed. conz. 4 Iunie 1929.

Nr. 3433.

Onoratul *Valer Huza*, fost preot în Mckeesport (America), este numit administrator local la parohia *Codor* (D. Gherlei).

Din șed. conz. 6 Iulie 1929.

Nr. 3023.

Onoratul *Tertulian Micu*, preot nou-hirotonit, este numit administrator local, la parohia *Feldioara* (D. Batin).

Din șed. conz. 6 Iulie 1929.

Nr. 3420.

Onoratul *Ioan Ciorceriu*, preot, nou-hirotonit, este numit administrator local, la parohia *Gozla* (D. Năprăzii).

Din șed. conz. 6 Iulie 1929.

Nr. 3921.

Onoratul *Emil Irini*, preot nou-hirotonit, este numit administrator local, la parohia *Olpret* (D. Olpretului).

Din șed. conz. 6 Iulie 1929.

Nr. 3 2 .

Concurs de primire la școala normală diecezană de fete.

La școala normală diecezană de fete sunt vacante 30 locuri în clasa IV normală. La locurile vacante pot concura absolventele cursului inferior secundar.

Cererile de înscriere la concurs pentru locurile vacante să se trimită până la 15 August a. c. Preaveneratului Ordinariat Diecezan.

Cererile să fie semnate de către reprezentantul legal al candidatei cu

arățarea profesiei și a locuinței lui și să fie însoțite de următoarele acte:

1. Extrasul de naștere, din care să se constate, că aspiranta are vârsta de 15 ani împliniți.

2. Actul de vaccină.

3. Actul de naționalitate.

4. Certificatul de studiu.

5. Un certificat dela Oficiul Parohial despre religia părinților.

6. Un certificat de bună purtare dela direcțiunea școlii unde a urmat.

7. Un angajament, că va servi cel puțin 10 ani în învățământ. Angajamentul va fi semnat de elevă și de reprezentantul ei legal, a cărui semnătură va fi legalizată.

Formular de angajament:

Angajament.

Subsemnata ..... elevă a școlii normale de învățătoare gr. cat. din Gherla, născută la anul ..... luna ..... ziua ..... comuna ..... plasa ..... județul ....., mă oblig, ca la terminarea studiilor să îmbrățșez cariera de învățătoare, servind Statului în ramul învățământului public timp de cel puțin 10 ani.

În ..... 1929.

.....
elevă.

Consimt în calitate de părinte

.....
Inaintea noastră:

..... primar. (L. S).

Concursul se va ține în luna Septembrie a. c. Candidatele vor fi examinate de medicul școlii, pentru a constata, că sunt normal dezvoltate la corp, au vedere excelentă și n'au vreun defect fizic, care le-ar face nepotrivite pentru cariera didactică. Tot atunci se va face și cercetarea aptitudinii muzicale a concurențelor.

După aceste două cercetări preliminare, candidatele vor fi supuse la două serii de probe: scrise și orale.

Probele scrise se vor da: din limba română, aritmetică și istoria Românilor din programa școlii secundare.

Probele orale se vor da din materiile prevăzute în programa a 4 clase secundare.

După aceste probe, concurențele vor fi examinate la vioară din materie de 3 ani.

Elevele școlii vor aduce la instalare; lingerie de corp câte 6 bucăți, veșminte de pat (1 saltăea, plapomă, perne), lingerie de pat câte 2 bucăți, 1 cuvertură albă de pat, 1 pernă mică albă care se va broda uniform după instalare, prosoape, șervete, ciorapi (numai negri și gris), 3 prosoape de farfurii, 3 ștergare de lighean, rochii, ghete și pantofi *negri numai cu tocuri late*, pieptene, perii etc., și o *vioară*. Elevele interne vor aduce și o față de masă albă de 12 persoane, care va trebui plătită cu 200 lei, dacă nu va fi acceptabilă. Ligheanul și tacâmul se va procura în Gherla, tot astfel și pălăria uniformă. Ce privește hainele uniforme, se face cunoscut, că rochia uniformă este de culoare bleumarin cu foi plisate și bluză marinară. *Paltonul și pardesiul trebuie să fie bleu-marin sau negru*. Elevele vor avea și două șorțe mari negre și șorțe albe de pânză pentru bucătărie și pantaloni negri pentru gimnastică. Elevele n'au voie să-și aducă alte obiecte în internat, de cât cele prescrise și *uniforme*. La instalare se vor prezenta obiectele aduse.

Pentru toate elevele școlii se comunică următoarele; 1. Toate elevele școlii sunt obligate să-și confecționeze în școală un costum național someșan. Pentru aceea elevele se vor

prezenta la înscriere cu cele de lipsă pentru confecționarea costumului. Costumul va fi uniform: catrințe roșii, brodate cu fir, iic și poale din pânză românească brodate cu roșu.

2. La înscriere se vor cerceta rochiile și șorțele elevelor, ca să aibă *lungimea* potrivită.

3. Elevele cari sunt în doliu, vor avea pălării negre uniforme, fără oval.

4. Elevele, cari nu se vor conforma celor prescrise, vor fi respinse.

Taxele cari se vor percepe de la eleve, sunt: 1. Taxă de înscriere și frecventare a) pentru cl. IV. Lei 3500, b) pentru elasa V. VI. VII lei 2000. 2. Taxă de întreținere 10,000 Lei, care se va plăti în 4 rate. 4000 Lei la înscriere, 2000 Lei la 1 Decembrie 2000 Lei la 1 Februarie 1930 și 2000 Lei la 1 Aprilie 1930.

3. Taxa pentru repararea mobilierului: 500 Lei (atât clasele externe, cât și cele interne).

Toa e elevele, vor depune la înscriere o sumă de lei 1000 ca și cautiune pentru procurarea uniformei. Suma aceasta se va restitui, — la caz că nu se va întrebuința — când se va elibera diploma de capacitate.

Din șed. konz. 6 Iulie 1929.

Nr. 3953.

Conours de primire la școala normală diecezană de băieți.

La școala normală diecezană de băieți se publică concurs de primire pentru 30 locuri vacante din cl. IV. Se primesc absolvenți de IV clase secundare, având vârsta 15—18 ani.

Cererile de înscriere la concurs timbrate, adresate Preaveneratului Ordinariat, vor fi semnate de către reprezentatul legal al copilului și se vor nainta direcțiunei școlii normale de băieți până la 15 August a. c.

La cerere se vor anexa următoarele acte:

1. Extrasul de naștere;

2. Certificatul de studii al școalei la care a urmat mai înainte;

3. Actul de vaccină;

4. Un certificat dela primărie, prin care să se facă dovadă, că copilul e fiu de cetățean român;

5. Un certificat al percepătorului fișcal respectiv, prin care să se arate amănunțit dările ce le plătește reprezentantul legal al copilului către stat, județ și comună.

6) Un certificat al primăriei locale, prin care să se arate numărul copiilor și vârsta fiecăruia cum și averea pe care o posedă reprezentantul legal al copilului.

Elevii, cari în anul precedent n'au urmat la nici o școală, vor trebui să prezinte și un certificat de bună purtare semnat și confirmat prin sigil de preotul local.

Concursul se va ținea la începutul lui Septembrie a. c. în localul școalei. Nu vor fi admiși la concurs candidații cu defecte fizice, care iar face nepotrivii pentru cariera didactică și cei lipsiți de ureche muzicală.

I. Probele în scris se vor da:

a) din limba română,

b) din aritmetică,

c) din istoria Românilor, după programa analitică a cl. III-a de liceu.

II. Probele orale se vor da din materiile prevăzute în programa clasei a III-a a liceului, din anatomia și fiziologia omului și din geologie.

Elevii interni vor aduce următoarele obiecte: 4 cămăși, 4 perechi izmene, 6 batiste, 4 perechi ciorapi, 4 perechi obiele, 2 cearceafuri de plapomă, 2 cearceafuri de pat, 2 fețe de perina, o plapomă, o saltea de lână sau paie, o perină, o cuvertură de pat, 2 servete, un tacâm (păhar, cuțit, furculiță, lingură și 3 farfurii), 2 pro-

soap, una pereche cisme și o pereche ghete, o violină cu cutie, ață, ace, cuțitaș, săpun, prafuri de dinți, parie de haine, de dinți și vax.

Fiecare elev la înscriere va plăti:

1. Didactru și taxă de frecventare Lei 950.

2. Taxă de întreținere 10000 Lei, care se va plăti în 4 rate: 4000 Lei la înscriere, 2000 Lei la 1 Decembrie 1929, 2000 Lei la 1 Februarie și 2000 Lei la 1 Aprilie 1930.

3. Chipiu și Nr. de ordine Lei 200. Din sed. conz. 6 Iunie 1929.

Nr. 385 .

Serbările Unirii

Publicăm în următoarele la dorința Ministerului Cultelor și Artelor, scrisoarea de mulțumită a Inaltei Regente adresată Domnului Președinte al Consiliului de Miniștri, pentru: toți aceia, cari prin concursul lor generos au contribuit la organizarea și succesul marilor serbări comemorative:

Scumpe Domnule Președinte al Consiliului.

Insuflețirea de o rară măreție cu care întregul neam românesc de pretutindeni a luat parte la serbările comemorative ce au avut loc în Capitală, la Alba-Iulia ca și întreaga țară, cu prilejul celei de a 10-a aniversare dela înfăptuirea unirei Transilvaniei, Banatului și Bucovinei cu Patria Mamă, ne-a pricinuit cea mai vie mulțumire sufletească.

Sentimentele de credință și devotament exprimate în această împrejurare Majestății Sale Regelui, Majestății Sale Reginei Maria, Familiei Regale și Regentei, precum și dragostea cu care am fost înconjurați pretutindeni ca și felii-

citările ce am primit din toate părțile țării sunt atâtea dovezi de legătură indestructibilă dintre Tron și Națiune. Ele ne-au mișcat adânc și ne-au arătat cu prisosință cât de puternică este conștiința națională a poporului românesc și cât de adânc sădită este în sufletele însemnătatea marelui act al Unirii.

Stăpâniți încă de impresiunile adânci ce ne-au lăsat în deosebi manifestațiunile înălțătoare ale întregului popor dela Alba-Iulia, Vă rugăm, Scumpe Domnule Președinte al Consiliului, să fiți interpretul recunoștinței și sentimentelor noastre călduroase de mulțumire pe lângă toate înaltele corpuri ale Statului diferitele autorități, asociațiuni, comunități corporații și cetățeni în deobște, cari și-au manifestat cu acest prilej sentimentele lor patriotice și de iubire pentru Tron, Dinastie și Regență.

Primiți, Vă rugăm, Scumpe Domnule Președinte al Consiliului, expresiunea sentimentelor Inaltei stime ce vă păstrăm.

București, 21 Mai 1929.

(ss) *Nicolae*
Inalt Regent.

(ss) *Miron Cristea* (ss) *G. Buzdugan*
Inalt Regent. Inalt Regent.

Din șed. konz. 15 Iunie 1929.

Nr. 3470.

Bibliografie.

A apărut biografia marelui luptător al Neamului Dr. Ioan Rațiu, întocmită de dl. *Ioan Georgescu* profesor, pe care o recomandăm cu toată căldura Veneratului Cler eparhial.

Aceasta prețioasă carte, ce cuprinde „50 de ani din luptele naționale ale Românilor ardeleni” nu poate să lipsească din nici o bibliotecă românească

și ea va fi un frumos decor istoric și pentru bibliotecile noastre parohiale. Se poate comanda dela Autor: București, str. Gogu Grig. Cantacuzino Nr. 13—15, pentru prețul de 100 Lei (plus porto), volum mare, format 8° pagini 224.

Gherla, la 26 Iunie 1929.

Nr. 3438.

Concurs la postul de cantor.

Postul de cantor din parohia *Tășnad* (D. Sărăuadului) se curentează cu termenul de 15 August a. c.

Emolumentele acestui post sunt:

1. Locuința în natură.
2. 7 (șapte) jug. cad. pământ arător 1 (unu) jug. fânaș.
3. Stoalele îndatinate.

Doritori de a dobândi acest post să-și înainteze cererile în termenul concursual Onoratului Oficiu parohial din Tășnad accludând la cerere: extrasul de botez, certificat de moralitate dela oficiul parohial competent, precum și diploma de cantor și certificat de serviciu, dacă ar mai fi făcut undeva serviciul de cantor.

Gherla, la 5 Iulie 1929.

Nr. 3837.

Necrolog

Cu durere anunțăm Veneratului Cler, că On. *Mihail c. Cherebețiu* fost paroh în Bogata de jos (D. Vad), a repausat în Domnul în ziua de 26 Maiu a. c. în anul 75 al vieții și 51 al preoției.

Onorat Frațiiile Voastre să aduceți la altarul Domnului rugăciunile pii îndatinate pentru odihna sufletului adormitului în Hristos Frate.

Din șed. konz. 1 Iulie 1929.

Nr. 3195.

Concordatul

Publicăm mai jos Veneratului Cler eparhial spre orientare *legea pentru ratificarea Concordatului*, încheiat între Sfântul Scaun Apostolic al Romei și Statul Român apărută sub No. 1842/1929 în „Monitorul Oficial” No. 126 din 12 Iunie a. c.

Nr. 1771.

MIHAI I.

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României,

La toți de față și viitori. sănătate.

Adunările legiuitoare au votat și adoptat iar Noi sancționăm ce urmează:

LEGE

pentru

RATIFICAREA CONCORDATULUI

Articolul unic. — Guvernul este autorizat a ratifica și a face să se execute Concordatul încheiat la Vatican la 10 Mai 1927 între România și Sfântul Scaun.

Se alătură la legea de față copii și traducțiuni autentice depe: 1) sus zisul Concordat; 2) adresa Ministerului Afacerilor Străine din 20 Iulie 1928 către Nunțiatura Apostolică la București, și 3) adresa de răspuns a Nunțiaturii Apostolice din 22 Octomv. 1928 către Ministerul afacerilor Străine.

Această lege, dimpreună cu Concordatul și adresele la dânsul anexate, s'a votat de Senat în ședința dela 25 Mai anul 1929 și s'a adoptat cu majoritate de *nouăzeci și trei* voturi, contra *nouă*.

Președinte, *Traian Bratu*,Secretar, *A. Oțoiu*.

Această lege, dimpreună eu Concordatul și adresele anexate, s'a votat de Adunarea deputaților în ședința dela 29 Mai anul 1929 și s'a adoptat cu majoritate de *una sută nouăzeci și șapte* voturi, contra *unu*.

Președinte, *Șt. Cicio Pop*.Secretar, *I. Brătulescu*.

Promulgăm această lege și ordonăm ca ea să fie investită cu sigilul Statului și publicată în „Monitorul Oficial”.

Dat în București, la 11 Iunie 1929.

În numele Măiestății Sale Regelui
MIHAI I:

NICOLAE, Principe al României,

GHEORGHE BUZDUGAN.

(L. S. St.).

Ministrul Afacerilor Străine:

G. G. Mironescu.

Ministrul cultelor și artelor,

Dr. Aurel Vlad.

Ministrul justiției,

Gr. N. Iunian.

Sanctitatea Sa *Papa Piu XI*, reprezentat prin Eminența Sa Reverendisimă Cardinalul *Petru Gaspari*, secretarul Său de Stat, și Măiestatea Sa Regele României *Ferdinand I*. reprezentat prin Excelența Sa *Di Coldiș*, Ministrul Său Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Artelor, după ce și-au schimbat împuternicirile, recunoscute în bună și cuvenită formă, cu convenit asupra dispozițiilor următoare:

Articolul I.

Religia Catolică Apostolică Romană, de orice rit, se va practica și exercita liber și în public în tot Regatul României.

Articolul II.

În Regatul României Ierarhia Catolică va fi astfel constituită:

A) *Pentru Ritul Grec:*

Provincia Bisericească *Alba-Iulia și Făgăraș.*

Mitropolia:

BLAJ

cu patru sufragani:

1. Oradea-Mare;

2. Lugoj;

3. Gherla (Scaunul Episcopal și Capitolul urmează a fi transferate de acord între Sfântul Scaun și Guvernul Regal).

4. O nouă Diecesă ce urmează a fi înființată în Nord, cu Scaunul Episcopal ce urmează a fi desemnat de comun acord între Sfântul Scaun și Guvernul Regal.

Din aceasta Diecesă vor face parte și greco-rutenii cu o administrație specială.

B) *Pentru Ritul Latin;*

Provincia Bisericească a Bucureștilor:

Mitropolia:

BUCUREȘTI

cu patru sufragani:

1. Alba-Iulia;

2. Timișoara;

3. Satu-mare și Oradea-mare împreună *aeque principaliter.*

Prin ratificarea prezentului Concordat, încetează Administrația Apos-

tolică, iar teritoriul Oradei-marii trece sub jurisdicția Episcopului actual de Satu-mare.

4. Iași. La această Diecesă se va alipi Bucovina.

Teritoriul Vechiului Regat trece dela jurisdicția Congregației de Propaganda Fide la dreptul comun.

C) *Pentru Ritul Armean;*

Un șef spiritual pentru toți Armenii din Regat, cu scaunul în Gherla.

Sfântul Scaun nu va proceda la nici o modificare a Ierarhiei, mai sus stabilită, nici a circumscripțiilor Provinciilor bisericești și a Dieceselor, fără acord prealabil cu Guvernul Român, afară de micile modificări parohiale cerute de binele sufletelor.

Articolul III.

Nici o parte din Regatul României nu va depinde de un Episcop al cărui Scaun s'ar găsi afară din hotarele Statului Român; deasemenea nici o Diecesă din România nu se va putea întinde dincolo de hotarele țării.

Articolul IV.

Comunicația directă a Episcopilor, a Clerului și poporului cu Sfântul Scaun, și vice-versa, în materie spirituală și în afaceri bisericești, va fi absolut liberă.

Articolul V.

§ 1. Aceia cari vor fi chemați a cârmui Diecesele, tot așa ca și Coadjutorii lor cum iure successionis, precum și Șeful spiritual al Armenilor, vor trebui să fie cetățeni români, afară de excepțiile admise de comun acord de Sfântul Scaun și Guvernul Regal.

§ 2. Sfântul Scaun, înainte de numirea lor, va notifica Guvernului Regal persoana ce urmează a fi numită spre a se constata, de comun acord, dacă n'ar fi în contra ei motive de ordin politic.

Articolul VI.

Episcopii, înainte de a-și lua în primire Dieceesele, vor depune jurământ după formula ce urmează:

„Înainte de Dumnezeu și pe Sfintele Evanghelii, jur și promit credință Majestății Sale Regelui României, precum și Succesorilor Săi, și, cum se cuvine unui episcop, a respecta și a face să se respecte de către supușii mei, împreună cu credința către Rege, Constituția și legile țării. Pe lângă aceasta, nu voi întreprinde nimic care să fie de natură a aduce atingere ordinii publice sau integrității Statului. Așa să-mi ajute Dumnezeu și aceste Sfinte Evanghelii“.

Articolul VII.

Formula rugăciunilor pentru Suveran „Domine salvum fac Regem“ se va cânta, în slujbe religioase, conform normelor liturgice.

Articolul VIII.

Episcopii vor avea deplină libertate în exercițiul funcțiilor lor bisericesti și în cârmuirea propriilor lor Diecese. Ei vor putea exercita toate drepturile proprii oficiului lor pastoral conform disciplinei aprobată de Biserica Catholică și vor fi liberi a da instrucțiunile religioase, morale și bisericesti așa cum o cere oficiul lor sacru. În cazul când ele ar fi de un interes general și publicate de dânsii, vor fi după aceea aduse deasemenea la cunoștința Mi-

nisterului Cultelor. De ei vor depinde exclusiv ceilalți membri ai Clerului Catholic în tot ce privește numirea lor și exercitarea oficiului lor sacru.

Numirea făcută va fi adusă la cunoștința Ministerului Cultelor.

Articolul IX.

Statul recunoaște Bisericii Catolice, reprezentată prin legitimele ei autorități ierarhice, personalitatea juridică, conform dreptului comun al țării.

În consecință, Parohiile, Protopopitele, Mănăstirile, Capitolele, Starostiile, Abațiile, Episcopiile, Mitropoliile și celelalte organizații canonic și legal constituite, sunt persoane juridice, iar deplina proprietate a bunurilor lor, de orice natură ar fi ele, este garantată de către Stat, conform Constituției Regatului, Bisericii Catolice, reprezentată prin legitimele ei autorității ierarhice.

Articolul X.

Biserica Catholică și Membrii ei, cetățeni români, se vor bucura din partea Statului de un tratament care nu va putea fi inferior aceluia de care se bucură, după Constituție, celelalte religii ale Regatului.

Pe lângă aceasta, se înțelege că Episcopii Români diecesani de Ritul grec, precum și Arhiepiscopul latin din București, vor fi Senatori de drept.

Articolul XI.

§ 1. În toate Bisericile Catedrale se va menține Capitolul canonicilor în starea juridică și patrimonială în care se află actualmente, sub rezerva dispozițiilor articolului XIII. Noua Diecesă va fi prevăzută cu Capitolul său.

§ 2. Canonicii vor trebui să fie cetățeni români, afară de excepțiunile admise de comun acord către Sfântul Scaun și Guvernul Regal.

Articolul XII.

§ 1. Episcopii vor fi liberi a înființa noi Parohii, a stabili sau a fonda Biserici filiale; însă dacă vor cere ajutorul Statului, vor trebui să procedeze în înțelegere cu Guvernul, care își va da consimțământul dacă este vorba de 400 de familii pentru orașe și 200 de familii pentru sate. În cazuri speciale, Guvernul va putea să și dea consimțământul ch pentru un număr inferior de familii.

§ 2. Numirea Parohilor, cari vor trebui să fie cetățeni români și să nu fi suferit vre-o condamnare prin sentință definitivă, pentru crime contra siguranței Statului, este de competența exclusivă a Episcopului. Consimțământul Guvernului se va cere în cazul când ar fi vorba a se numi Paroh un străin, care, totuși, va fi dator să dobândească ulterior calitatea de cetățean român.

Articolul XIII.

§ 1. Se va constitui un *Patrimoniu sacru* interdieceșan cu titlurile de rentă română, cari aparțin actualmente prebendelor Episcopilor, ale Canoniceilor, ale Parohilor și ale Seminarilor teologice.

§ 2. Destinația *Patrimoniului sacru* este întreținerea Episcopilor și a Ordinariatelor, a Seminarilor teologice, a Canoniceilor și a persoanelor în serviciile Parohiilor. În cazul când veniturile menționate la § 1, n'ar atinge cantitatea cuvenită, conform articolului X, Statul va suplini lipsa, conform legilor în vigoare privitoare la salariizarea Clerului.

§ 3. Acest *Patrimoniu sacru* va fi administrat de Consiliul Episcopilor

dieceșani, conform Statutelor întocmite de ei înșiși și aprobate de Sfântul Scaun și de Guvern.

Acelaș Consiliu va administra veniturile rentei provenind din *Fondul General Catolic de Religie* și din *fondul General Catolic de Instrucție*, cari se bucură deja de personalitate juridică și rămân în starea patrimonială și juridică actuală

§ 5. *Patrimoniu sacru* se va bucura de personalitate juridică conform dreptului comun al țării.

Articolul XIV.

Proprietățile școalelor, ale institutelor de educație și de binefacere și ale tuturor celorlalte instituțiuni pioase ale fiecărui diecese, vor fi administrate de autoritățile diecesane și atribuite aceleiaș scop prevăzut și voit de fiecare *Fundație* aparte, conform modalităților prevăzute de legile Statului.

Articolul XV.

Drepturile și îndatoririle de patronat, de orice categorie, sunt și rămân desființate fără nici o indemnizație.

Clădirile sfinte, casele parohiale cu dependențele lor și celelalte bunuri, afectate de către patron Bisericii. a) dacă sunt înscrise în cărțile funduare pe numele persoanelor juridice arătate al art. IX. rămân în deplina lor proprietate; b) dacă sunt înscrise pe numele patronilor, rămân în posesia Bisericii pentru uzul parohiilor respective.

În cazul când Parohia ar dispărea canoniceste și legal, fostul patron, dacă acesta este Statul sau o instituție de Stat, va putea dispune liber de aceste bunuri; dacă acesta este un particular, clădirile și bunurile sus arătate rămân în posesia și pentru uzul Bisericii.

Articolul XVI.

§ 1. În fiecare Dieceșă Seminarul pentru formarea tânărului Cler, va fi sub dependența exclusivă a episcopului.

§ 2. Profesorii vor fi cetățeni români, afară de excepțiile admise de comun acord de Sfântul Scaun și de Guvernul Regal.

§ 3. Programul de studii se va fixa de către autoritatea bisericească competentă.

§ 4. În seminarii, studiu limbii și al istoriei naționale va fi obligatoriu, conform programului stabilit de Conferința Episcopilor diecesani în înțelegere cu Ministerul competent, în măsura de a nu împiedeca studiile teologice și în așa chip ca să fie compatibil cu caracterul religios al acestor Institute; în acest scop, zisul Minister va avea cunoștință de programul menționat la paragraful precedent.

Articolul XVII.

1. Ordinele și Congregațiile religioase existente în Regat vor fi date să aibă pe superiorul lor și pe membrii lor cetățeni români, domiciliați în țară.

2. Ordinilor și congregațiilor religioase, ca atari, Statul le recunoaște personalitatea juridică cu condiția ca lee să îndeplinească condițiile stabilite de legile în vigoare.

3. Veniturile aparținând Ordinilor și congregațiilor religioase vor trebui distribuite conform voinței binetăcătorilor și conform naturii și scopului Institutului religios.

4. Noul Ordin și congregații religioase se vor putea stabili în România și cele cari se află actualmente aci vor putea deschide case noi numai cu încuviințarea dată în înțelegere de către Sfântul Scaun și Guvernul Român.

Articolul XVIII.

Biserica catolică are dreptul de a se îngriji de asistența religioasă de orice fel, pentru credincioșii ei, în armată, spitalele civile și militare, orfelinate, școlile corecționale, penitenciare, ținând seamă de regulamentele instituțiilor respective.

Articolul XIX.

§ 1. Biserica catolică are dreptul a înființa și a întreține, cu propria cheltuială, școlile primare și secundare cari vor fi sub dependența episcopilor respectivi și sub supravegherea și controlul Ministerului Instrucțiunii Publice.

§ 2. În aceleași condițiuni, ea va putea întreține numărul actual al școlilor normale.

§ 3. Toate școlile Ordinilor și ale Congregațiilor religioase sunt puse sub dependența episcopului local; în consecință, și ele se vor bucura de dreptul de a fixa limba de predare.

§ 4. Toate școlile arătate la paragrafele precedente vor avea dreptul de publicitate, conform modalităților legilor în vigoare.

Articolul XX.

§ 1. Biserica Catolică are dreptul a da instrucția religioasă elevilor catolici în toate școlile publice și particulare ale Regatului; această instrucție religioasă li se va da în limba lor maternă.

§ 2. În școlile secundare ale Statului, frecventate majoritate de catolici, învățământul religios se va face de către profesori catolici, preoți sau laici, numiți de comun acord de Episcopi și

Ministerul Instrucțiunii Publice și salariați de guvern în conformitate cu legile în vigoare.

§ 3. În școlile primare ale Statului, frecventate în majoritate de catolici, învățământul Religiei catolice se va da de un preot desemnat de Episcop, iar în lipsă de preoți, de un laic catolic, care va putea fi și învățătorul școlii, numai să fie recunoscut capabil de către Episcop.

§ 4. Dacă Episcopul ar informa Ministerul că profesorul de religie nu este apt, pentru motive referitoare la doctrină sau la moralitate, profesorul va fi obligat să înceteze imediat învățământul și se va proceda la numirea successorului conform §§ 2 și 3 de mai sus.

§ 5. În școalele Statului programul de învățământ religios, pentru catolici, va fi alcătuit de Episcop și comunicat Ministerului competent.

§ 6. Textele școlare vor trebui deasemenea să fie aprobate de Episcop, care va avea și dreptul de a supraveghea învățământul dat în zilele școli.

Articolul XXI.

Bunurile bisericești situate în România, dar aparținând unor persoane juridice bisericești și religioase, cari își au sediul afară din hotarele Statului român, și reciproc, vor forma obiectul unei Convenții speciale.

Articolul XXII.

Toate dificultățile și chestiunile ce s'ar putea ivi cu privire la interpretarea prezentului Concordat vor fi rezolvite de comun acord între Sfântul Scaun și Guvern.

Articolul XXIII.

Prezentul Concordat va intra în

vigoare îndată după schimbul ratificărilor între Sfântul Scaun și Guvernul Regal.

Cele două părți contractante își rezervă facultatea de a denunța prezentul Concordat cu un preaviz de 6 luni.

Articolul XXIV.

Schimbul ratificărilor va avea loc la Roma cât mai curând posibil.

Articolul Adițional.

În termen de două luni după ratificare, o comisiune, din care va face parte un Delegat al Sfântului Scaun și un altal al Guvernului, se va alcătui pentru a proceda, cu ajutorul unui Delegat al Episcopatului, la delimitarea circumscripțiilor bisericești, precum și la verificarea bunurilor cari vor forma Patrimoniul sacru conform articolului XIII.

Drept care Plenipotențiarilor susnumiți au semnat prezentul Concordat,

Făcut la Vatican, astăzi 10 Mai 1927.

(ss) P. Card. *Gaspari.*

(ss) V. *Goldiș.*

Exceleță.

Guvernul Regal s'a considerat totdeauna obligat să procedeze la ratificarea Concordatului semnat la 10 Mai 1927, cu ferma speranță că acest act va stabili în mod definitiv între Sfântul Scaun și România legături strânse și cordiale pentru binele României și al Bisericii Catolice

Având în vedere stabilirea acestor relațiuni dorite reciproc, Guvernul Regal s'a abținut de a face vreun act grăbit care ar fi putut servi de obiect unor interpretări chiar greșite și ar fi stricat bunei înțelegeri pe care întreaga politică a Guvernului Regal a urmărit-o în mod statornic față de Sfântul Scaun.

Guvernul Regal a ajuns la convingerea că ratificarea Concordatului n'ar întâmpina piedici serioase, dacă el ar fi în măsură să dea anumite precizuni în privința câtorva texte din Concordat.

Aceste precizuni sunt lucruri cari se înțeleg dela sine d'ar faptul că ele ar putea fi date în bună înțelegere cu Sfântul Scaun, ar liniști multe susceptibilități și ar servi prin aceasta scopul urmărit în comun.

De aceea, rog pe Excelența Voastră să binevoiască a interpune bunele sale oficii pe lângă Eminența Sa Secretarul de Stat pentru ca Sfântul Scaun să binevoiască a face declarațiunile interpretative următoare care ar ușura sarcina Guvernului Regal.

I. Că în ce privește personalitatea juridică de care e vorba în art. 9 al Concordatului, Biserica Catolică, în afară de organizațiunile enumerate în articolul 9 (Parohiile, Protopopiatele, Mănăstirile, Capitolele, Starostiile, Abațiile, Episcopiiile, Mitropoliile și celelalte organizațiuni canonic și legal constituite) nu va putea beneficia de personalitate juridică, nici a poseda bunuri.

II. Că paragraful 3 al articolului 19, urde se spune:

„Toate școlile Ordinilor și Congregațiunilor religioase sunt puse sub dependența Episcopului local; în consecință și ele se vor bucura de dreptul de a fixa limba de predare”, trebuie înțeles: „Afară de școlile cari au în momentul de față limba română drept limbă de predare”.

III) Că privitor la art. 20:

a) In cece privește paragraful 3 combinat cu paragraful 4, să fie primită declarațiunea următoare:

„In cazul când profesorul de religie este în acelaș timp și profesorul școlii, informarea Ministerului prin Episcop, că profesorul nu este apt, pentru motive referitoare la doctrină sau moralitate, nu obligă pe profesor la altceva decât de a înceta învățământul religiei.

El va continua în conformitate cu legile române de a preda restul învățământului. In acest caz, Episcopul va putea numi pe a sa cheltuiajă un alt profesor de religie”.

b) Că la paragraful 4 cu titlul specificativ, cuvântul „profesor” se referă la euvântul „religie”, și cuvântul „învățământ” la „învățământul religios”; și în § 6 cuvintele „textele școlare” se referă la „textele școlare de religie”, și cuvântul „învățământul” la „învățământul religios”.

Prin urmare, §§ 4 și 6 din art. 20 trebuiesc înțelese precum urmează:

§ 4. Dacă Episcopul ar informa Ministerul că profesorul de religie nu este apt, pentru motive referitoare la doctrină sau moralitate, profesorul de religie va fi obligat de a înceta imediat învățământul religios și se va proceda la numirea succesoriului, conform §§ 2 și 3 de mai sus.

§ 6. Textele școlare de religie vor trebui de asemenea a fi aprobate de Episcop, care va avea și dreptul de a supraveghea învățământul religios predat în zisele școli”.

Dacă Sfântul Scaun, ținând seamă de marile greutăți pe care le-a întâlnit Guvernul Regal, cu prilejul votării legii Cultelor, binevoește a-i ușura sarcina, dând adeziunea sa la declarațiunile enunțate mai sus, Guvernul se angajează față de Sfântul Scaun să cepue Concordatul semnat la 10 Mai 1927 pe birourile Corpurilor legiuitoare, în sesiunea ordinară din toamna aceasta și de a susține în fața lor ratificarea, astfel ca aceasta din urmă să aibă loc înainte de sărbătorile Crăciunului.

Binevoiti a agreea, Excelență, asigurările înaltei mele consideratiuni.

Ministru, N. Titulescu.

Excelenței-Sale

Monsegniorul Ange Marie Dolci
Arhiepiscop de Hiérapolis, Nunțiu Apostolic.

București.

Nunciatura Apostolică în România

Subsemnatul Nunciu Apostolic are onoarea de a răspunde la Nota Ministerului Afacerilor Străine Nr. 48.524 din 20 Iulie 1928, în care se află expuse câteva dorințe ale Guvernului înaintea de ratificarea Concordatului.

Sfântul Scaun, pentru a mai da încă o nouă dovadă a bunăvoinței sale înlesnind, atât cât îi este cu putință sarcina Guvernului în vederea ratificării Convențiunii ce s'a semnat, caută chiar să preîntâmpine dorința Guvernului privitoare la articolul al IX-lea.

Acest articol este foarte limpede în termenii săi și în substanță. În consecință, dacă Guvernul declară, în cursul discuțiilor din Parlament sau la oricare alta ocaziune, că în virtutea acestui articol Biserica Catholică în România, în afară de organizațiunile enumerate la art IX, nu va putea exercita personalitatea sa juridică privitoare la posesiunea bunurilor, Sfântul Scaun, din partea sa, declară că nu va ridica obiecțiuni.

Incât privește articolele XIX și XX relativ la școli, Sfântul Scaun își dă deasemenea adheșiunea la declarațiunea Guvernului, propusă în aceeași Notă amintită mai sus.

Subsemnatul Nunciu Apostolic, profită de această ocazie pentru a exprima Excelenței Voastre sentimentele sale de înaltă considerație.

Monsegniorul Angelo M. Dolci,
Nunciu Apostolic.

Excelenței Sale

Domnului *C. Argetoianu*
Ministrul Afacerilor Străine.

București.

Acest Concordat și adresele la dânsul anexate, dimpreună cu legea, s'a votat de Senat în ședința dela 25 Mai anul 1929 și s'a adoptat cu majoritate de *nouăzeci și trei* voturi, contra *nouă*.

Președinte Traian Bratu. (L. S. S.)

Secretar *A. Oțoiu.*

Acest Concordat și adresele la dânsul anexate, dimpreună cu legea, s'a votat de Adunarea deputaților în ședința dela 29 Mai anul 1929 și s'a adoptat cu majoritate de *una sută nouăzeci și șapte* voturi, contra *unu*.

Președinte, Șt. Cicio Pop. (L. S. A. D.)

Secretar, *I. Brătulescu.*

Gherla, la 16 Iunie 1929.

Nr. 3839.

Episcop Dr. Iuliu Hossu

Partea neoficială.**Reflexii...**

Am cetit în N-rul 10—11 al Curierului Creștin darea de seamă asupra festivalului aranjat de Reuniunea Mariană în seara zilei de 20 Mai a. c., prin care se descrie în mod fidel și bine desfășorarea trumosului program întocmit pentru aceea seară și la care mă simt dator să adaug, că deși aproape jumătate Gherla era dusă la Alba-Iulia, totuși pe lângă rezultatul moral indiscutabil, rezultatul material încă a fost deplin satisfăcător, realizându-se un venit curat de: 7440 Lei care sumă va trece la fondul Reuniunii. Natural, că la formarea acestui frumos capital au contribuit în rândul întâiu Dnii și Dnele, cari înțelegând rostul și menirea acestei societăți, n'au cruțat obolul lor, bineștiind că ceea ce dau, va fi în viitor o bucată de pâine, o hăinuță ori un mic ajutor pentru careva dintre mulții lipsiți ai orașului nostru.

În capul listei suprasolvenților figurează și de data aceasta — cu suma frumoasă de 1000 Lei — bunul nostru Arhireu Înalt P. Sa Dr. Iuliu Hossu, care de atâtea ori și cu mâna largă a ajutorat și în trecut aceasta societate. Tot pe aceasta listă mai sunt: Dna Mureșan: 450 Lei, Dna Pongracz 500 Lei, Dna preș. Vaida 120 Lei, Dl Brehariu 100 Lei, Rdis. Dr. Vidican 50 Lei, Cl. Dr. Bob 50 Lei, Dș. Costea 40 Lei și Dl. cons. Boca 40 Lei. Indiscutabil este meritul Doamnelor cari au colectat pentru buffet și au valorizat articlii colectații. Tuturor recunoștințe și mari mulțumiri!

Considerând toate aceste, iar cu privire la petrecere subliniind cuvintele Dluî. raportor. Din inițiativa conducerii societății unde excelează Dna. prezidentă Roza Vaida — nu s'au

dansat, decât dansuri naționale, ci doar din când în când un vals schimba caracterul pur național al balului românesc. Deci la o petrecere aranjată de Uniunea Femeilor unite din Gherla nau loc dansuri străine de sufletul nostru românesc, cu atât mai vartos — așa zisele dansuri „moderne“ cari alături de decolteurile indecente infectează societatea românească — vedem clar rostul Reuniunii Mariane. Putem înțelege numai decât ținta nobilă care o urmăresc Preastimatele Doamne membre ale Reuniunii. cari punând la o parte micile diferende zilnice, se unesc toate și închiegându-și rândurile muncesc pentru ajungerea scopului fixat.

Acest scop este multiplu. În statutele Reuniunii Mariane din Gherla ca scop se prevede: Intensificarea cultului Preacuratei și de D-zeu Născătoare Vergure Maria, educația religioasă a copiilor, realizarea unei vieți sociale pătrușe de morala creștină, iubirea de neam și de țară, ajutorarea săracilor etc.

Am fixat cele de mai sus, pe urma cărora văzând necesitaten organizării femeilor creștine în Reuniuni Mariane, reflectând m'am întrebat; Oare în biserica noastră să dă atențiunea cuvenită acestui lucru? Ori, rămânând la dieceza noastră mă întreb: Sunt oare organizate toate Doamnele creștine greco-catolice din orașele aflătoare pe teritoriul diecezei noastre în Reuniuni Mariane? Ori doar numai ici-colea? După părerea mea ar trebui ca nu numai în orașe să se găsească Reuniuni Mariane, ci și în târgușoarele mai mici — cum sunt sediile de plase unde alte confesiuni cu siguranță își

au organizațiile lor — precum și în parohiile mai fruntașe și în special în sediile protopopești.

Dacă s'ar face așa atunci multe rele ce bântuiesc azi, ar fi delăturate. Dacă ar fi Reuniunea, și cultul Preacuratei s'ar indentifica, atunci din unele sate cari au pretenția de-a se numi fruntașe, ar dispărea casa de rugăciune baptista și cei cari o cercetează.

Mi-se va replica poate vechiul dicton: E ușor să zici, dar e greu să faci. Mai vârtos astăzi când poporul e așa și așa. Dacă voi fi sesizat, am să răspund la timp.

Pentru acumă termin, dorind Prea Onoraților Frați cari întâlegând menirea și însemnătatea Reuniunii Mariane, vor organiza-o, spor la muncă, iar pentru aceia cari se îngrozesc de muncă, nam decât să citez vechile și adevăratele cuvinte: „Ubi amatur, non laboratur, et si laboratur, labor amator“.

Dr. Talos Augustin

preot-secretarul R. F. R. U. din Gherla.

Diverse.

Excursia Școalei Normale de fete din Gherla. Școala este instituția care ne dă cunoștințele de lipsă pentru a fi folositori Neamului și Patriei. Se învață în școală și despre regiunile frumoase cu cari este înzestrată Patria noastră. Dar nu sunt îndestulătoare numai cunoștințele câștigate în școală. Omul are lipsă să cunoască, și să vadă lucrurile în felul în care se prezintă ele la fața locului și aceasta mai ales azi, când mai mult ca oricând se folosește, modul de predare prin intuiție.

Elevetele Școalei Normale de fete din Gherla, conduse de Domnișoara profesoară Eugenia Petruțiu, au vizitat mai multe orașe și localități din Ardeal, Banat și Oltenia. Plecarea din Gherla a fost în dimineața zilei de 23 Iunie, luând trenul spre Cluj, în acest oraș, care este centrul Ardealului și în care se dep ne atâta muncă plină de zel

pentru Neamul și binele acestei țării. S'au vizitat aici monumentele istorice, locuri vrednice de cunoscut de fiecare și îndeosebi de aceia, cari sunt chemați a instrua și a educa poporul care nici odată nu poate în întregime ca să vadă acelea locuri. Itinerarul s'a conținut spre Oradea Arad—Timișoara—Orșova—în jos pe Dunăre la insula Ada-Kaleh—Craiova—Sibiu reîntocându-se la Gherla în ziua de 2 Iulie.

În toate acestea localități Dșoara profesoară conducătoare a exoursionistelor și elevele au fost găzduite la Școala Normală a respectivei localități.

Excursionistele s'au bucurat de o deosebită atenție și sprijin din partea Școalei Normale de fete din Oradea, apoi de aceeași din Arad și îndeosebi de școala normală de fete din Craiova. Domnul Subprefect din Craiova a făcut multe înlesniri pentru excursioniste pentru a putea cunoaște cât mai bine aceasta capitală a vechiului Voivodat alui Litovoi.

Doamna Directoară a Școalei Normale de fete din Craiova a dat o deosebită atențiune excursionistelor noastre cari c'au reîntors cu o mare mulțumire sufletească, și cu o plăcută și neuitată amintire dela surorile cari le-au primit cu atâta dragoste și manifestare a sentimentelor celor mai nobile, care se păstrează în sufletele noastre dela strămoșii noștri.

Sunt foarte bine venite aceștea excursii, prin cari se învață și mai mult și prin cari se pot cunoaște mai bine Frații cari au fost în trecut, izolați unul de altul prin nedreptatea istorică a timpurilor trecute și cari az sunt sub acelaș scut și Sceptru.

Ar fi bine ca părinții cari au copii la școli să jertfească în fiecare an o parte din economiile cu greu adunate în aceste timpuri, pentruca fiii lor să poată vedea și cunoaște și pe eelialții Frați din celelalte regiuni a aceluiaș ținut, precum și a regiunilor transcarpatine, căci prin aceste excursii s'ar cimentă și mai mult dragostea de Neam, Rege și Țară.

—vp.

BIBLIOTECA DIN GHERLA.

SERIA I. PENTRU INTELECTUALI.

- Nr. 1. *Apărarea Creștinismului prin Unirea Bisericilor*, studiu dogmatic, canonic, istoric, social, de actualitate, cu un Supliment: Porniri și mișcări de Unire cu Biserica Romei, din zilele noastre, mai ales la Români... 378 pagini, — format 8-o, prețul 140 Lei.
- Nr. 2. *Dumnezeu, Creatorul lumii*, conferință filosofico-teologică, 62 pagini, prețul 15 Lei.

SERIA II. PENTRU POPOR.

- Nr. 1. *Adevărata Biserică a Domnului Nostru Isus Hristos. Partea I. Ce este Biserica adevărată. Unitatea și vechimea ei. Cum s'au despărțit de Biserica Grecii și Protestanții. Ediția II. 108 pag., prețul 12 Lei.*
- Nr. 2. *Datorințele creștinești ale bărbaților. Bărbatul Cap de familie, soț de căsătorie, părinte sau tată, 62 pagini, prețul 6 Lei.*
- Nr. 3. *Învățătură creștinească pentru femei. Să se ferească de păcatele limbii, să nu se mânie; să-și împlinească datorințele ca soții de căsătorie și ca mame. Ediția II. 48 pagini, prețul 6 Lei.*
- Nr. 4. *Învățături pentru tinerii feciori. Lupta împotriva diavolului, împotriva lumii, împotriva trupului. Cinstirea părinților, aducerea aminte de moarte, numărul păcatelor, 36 pagini, prețul 6 Lei.*
- Nr. 5. *Învățături creștinești pentru fetele fecioare. Curățenia — virtute înaltă. Vrajmașii curățeniei, lupta împotriva vrăjmașilor acestora, 40 pagini, prețul 6 Lei.*
- Nr. 6. *Adevărata Biserică a Domnului Nostru Isus Hristos. Partea II. Biserica adevărată trebuie să fie: Una, Sfântă, Catolică și Apostolică. Singură Biserica Romei celei vechi are toate aceste semne ale adevăratei Biserici. Bisericile ortodoxe, protestante și Pocăiții nu întrunesc semnele adevăratei Biserici.*

SERIA III. PENTRU PREOȚII-PĂSTORI SUFLETEȘTI.

- Nr. 1. *Manual de Cateheze practice*, pentru învățământul Religiei în clasele I și II din școala primară. Vol. I. Lecții metodice (18 lecții) pentru trimestrul I al anului școlar, 176 pagini în 8-o, prețul 50 Lei.
- Nr. 2. *Manual de Cateheze practice etc. Vol. II. pentru trimestrul II (27 lecții practice) 184 pagini, prețul 60 Lei.*
- Nr. 3. *Manual de Cateheze practice etc. Vol. III pentru trimestrul III (15 lecții practice) 120 pagini, prețul 40 Lei.*

Toate aceste cărți și broșuri — publicate de canonicul Dr. VICTOR BOJOR, se pot comanda de la **Librăria diecezană Gherla, județul Someș.**

Cel ce comandă deodată toți numerii din toate trei seriile, trimițând cu mandat postal suma de **360 Lei**, va primi cărțile — scutite de porto postal.

La comande separate — de câteva exemplare, să se adaogă și porto postal, la broșurile mici — câte 2 Lei de exemplar, iar la cele mai mari câte 10 Lei.